

НИКОЛАЙ РАЙНОВ САМОДИВСКО ЦАРСТВО

chitanka.info

В далечна гора живеели едно време дървари — мъж и жена с три деца: момче и две момичета. Те прекарвали нощта в проста колиба със сламен покрив, а през деня ходели по гората. Децата още от малки помагали на баща си в тежката работа. Той сечел дърва, а те ги товарели на магаренцето и ги прекарвали до колибата, дето ги нареждали. Оттам бащата откарвал дървата в града и ги продавал.

Веднъж, както дърварят връзвал с лико съчки, ухапала го пепелянка. Ръката му се надула, отровила му се кръвта и той умрял. Майката и децата го оплакали, а после — щат не щат — трябвало сами да се заловят за работа, за да не умрат от глад.

Добро било едно: момчето и момичетата вече знаели бащиния си занаят. Момчето взело брадвата и триона, а девойките подкарвали магаренцето към ония места на гората, където отивал за дърва баща им.

Те работели, без да си жаят труда. И всичко тръгнало, както по-преди, сякаш нищо не се е променило. Работата вървяла добре. Само на децата и на майка им било жал, че бащата вече го няма.

Когато момчето и девойките тръгнали на работа, майката ги изпращала, обръщала се да си изтрие сълзите и тихо си казвала:

— Клетите сирачета! Също като баща си работят.

Момчето било пъргаво и силно не за годините си, но все пак не печелело колкото своя баща. За да се поддържа къщата, момичетата трябвало не само да помагат на брата си, но и сами да си намират работа. Берели цветя, ягоди, малини и гъби, плетели кошнички, дерели лико от дърветата, правели венци и китки. Всичко това носели в града за продан. Освен това помагали и на майка си в къщната работа. Тя ги научила да шият, да плетат, да везат и да тъкат.

Когато порасли, и двете девойки били вече добри домакини.

* * *

Една вечер след заник слънце майката седяла пред колибата и шиела чужди дрехи заедно с дъщерите си.

Синът тъкмо се бил прибрал от гората и разтоварвал насечените дърва зад хижата.

Изведнъж се извила страшна буря.

Клоните на дървесата се занавеждали с трясък, сякаш невидими ръце ги натискат и чупят. Огънят в огнището угаснал, като че ли го е духнала голяма уста. Цялата колиба се разклатила.

Вдовицата се уплашила и скочила, прибрала платното и влязла с дъщерите си в колибата.

Само момъкът останал отвън — да нареди дървата.

Но тая работа му не споряла. Грабне дърво и го сложи над другите, а то скочи и падне наземи. Вдигне го той и го тури отново — а то пак падне, като че ли е живо и се подиграва с него.

Ядосал се дърварят и викнал:

— Кой безобразник се шегува с мене? Я нека излезе — да го видя!

Тогава се чул гръмлив, но звучен и приятен глас:

— Аз.

Дърварят се обърнал и видял, че зад него стои хубавец момък, облечен в златни дрехи, пламтящи като огън. Той държел за юздата червен кон, а от устата и ноздрите на жребеца излизали пламъци.

Дърварят не се уплашил.

Той оставил дървата, сложил си ръцете на кръста, както правел, когато си почива от голяма умора, и запитал златния момък:

— Ти ли се подиграваш с мене? А кой си ти и отде си дошъл?

Хубавецът отвърнал:

— Аз съм княз от далечно царство. Ида от Самодивската земя. Искам за жена сестра ти.

— Коя сестра? Аз имам две сестри. Едната се казва Зорница, а другата — Вечерница. Коя искаш?

— Вечерница искам.

— Добре, но да видим дали тя ще те иска. Влез в колибата, па я попитай!

Князът влязъл в хижата, а момъкът останал да си реди дървата. Сега вече нямало кой да му пречи и работата вървяла бързо.

Когато отишъл в колибата, разбрал, че домашните му са се вече съгласили да омъжат Вечерница за хубавеца.

Като си поприказвали докъм полунощ, князът се сбогувал, качил момата на коня си и се изгубил.

Но на мястото, където стоял конят, на сутринта имало голям куп жълтици.

* * *

Минало се време.

От огнения княз и Вечерница не идвала никаква вест. Майката, синът и дъщерята тъгували по момата. За каквото и да стане дума, все тя им била в ума.

Щом се здрачи и на небето изгрее звездата Вечерница, майката казвала:

— Къде ли е сега нашата Вечерница? Дали наистина свети, или е вече залязла? Да не е отишла при баща си?

Зорница се обаждала:

— Ти пък, мамо, все най-лошото мислиш. Навярно на така е добре, затова не се обажда. Когато на човек е добре, той не мисли за другите.

А момъкът казвал:

— Какви ли златни чорапи плете сега Вечерница в Самодивската земя!

Но ето че една вечер пак след залез, като си приказвали тъй, отново се извила вихрушка.

Явил се кон като прежния, но черен. Яздел го едър старец — с бяла коса и дълга сребриста брада. И неговите дрехи били златни.

— Добър вечер — казал той на семейството, което се било събрало пред колибата.

— Добре дошъл — отвърнала майката. — Влез, дядо, в хижата да си починеш!

Старецът влязъл.

— Нося ви — рекъл той — много здраве от сина си и от своята снаха — Вечерница. Те си имат момче. Кръстихме го Пламък. Не тъгувайте за тях: те са всички много добре. Снахата често си спомня за вас. Тя ме и прати — да ви донеса много здраве. Обича ви тя. Все за вас приказва.

И преди да го разпитат, старецът станал, яхнал черния кон и отлетял.

Но и тоя път останал куп жълтици там, дето се бил спрял конят.

* * *

Когато седнали да вечерят, Зорница въздъхнала и казала:

— Блазе на Вечерница! Княгиня е в Самодивската земя. Самодиви ѝ прислужват. Всички я тачат, покланят ѝ се. Дето се казва, на ръце я носят. Да ще да дойде някой княз оттам или от друго царство — да поиска и мене...

— Недей приказва тъй! — рекъл брат ѝ. — Много ли ти се иска да ни оставиш с мама сами? Сега сме поне богати: каквото ни се поиска, имаме го. Не се съсипваме от работа, както по-рано. Ако и ти се омъжиш, няма да има кой да седи край мама, та да я раздумва, когато ѝ дожалее за Вечерница.

— Щом ти е толкова мило за мама — рекла Зорница, — ожени се, та ѝ доведи снаха: тя ще я весели и ще я раздумва. По цял ден ще ѝ пее.

Майката слушала мълком тия препирни и ронела сълзи. Найсетне казала:

— Баща ви почина и аз останах вдовица — да гледам три сирачета. Сестра ви си намери момък и се омъжи. Но далеч отиде тя — не мога да я навестя и да я видя дали поне е честита. И вие ще ме оставите — знам това. Ще ме оставите, за да си потърсите щастие другаде. Сама ще остана аз в тая колиба — тук ще умра от скърби и грижи по вас. Такава е майчинската орис.

— Не, мамо — рекъл синът. — Заклевам ти се, че няма да те оставя сама. За женитба и през ум не ми е минавало. Зорница, ако иска, нека се омъжи. Аз ще остана при тебе.

Зорница пак въздъхнала, но не рекла нищо.

На заранта тя станала още от зори и се заловила да шета: работлива била, не можела да седи със скръстени ръце. Но момъкът и вдовицата виждали, че на момата не става по-весело. И работата не я разтушвала. От миг на миг тя се заглеждала някъде надалеч, въздъхвала, прошепвала нещо и пак залавяла работата си.

* * *

Една заран момъкът бил излязъл да се измие на извора. Току-що почвало да се разсъмва. На небето още светела звездата Зорница.

Дърварят я видял и се сетил за сестра си, па си помислил: „На Зорница не ѝ се седи вече вкъщи. Очите ѝ са все навън. И тя ще ни напусне скоро.“

Както се миел, той усетил, че го лъха ветрец. Станало му много приятно, защото ветрецът донесъл някъде отдалек миризма на здравец и горски цветя.

— Колко е хубаво! — си казал момъкът, като вдигнал глава.

Но когато отново се навел над извора, станало нещо чудно.

Водата почнала да се губи под земята, сякаш я пие нечия голяма уста. След малко изчезнала до капка. Дори и пясъкът в дъното на извора изсъхнал бързо, като че ли по него не е текла никога вода.

— Каква е тая работа? — рекъл момъкът зачудено. — Кой изпи извора, та не остави вода за мене?

— Аз — отвърнал един приятен глас.

Дърварят се обърнал и видял, че зад него стои момък — хубавец, синеок, със сребърни дрехи и държи за юздата бял кон.

— Защо се шегуваш с мене? — запитал го дърварят. — Да не си и ти от Самодивската земя?

— Оттам съм — отговорил сребърният момък. — Как ме позна, че ида оттам?

— Вие все тъй правите. Защо си дошъл? И ти ли ще се жениш?

— И аз — отвърнал момъкът. — Княз съм в оная земя. Дойдох да поискам сестра ти Зорница за жена.

— Добре. Да вървим в колибата. Но кой си ти? Да не си брат на зетя ми — на онзи, който се ожени за Вечерница? Приличате си доста.

— Не позна — рекъл сребърният момък. — И аз съм от оная земя, но управлявам друго княжество. Познавам огнения княз, и жена му знам, и сина им съм виждал.

— За кого говориш? За Пламък ли?

— За него. Той е вече момък като тебе.

— А, не, сбъркал си — рекъл дърварят. — Не е Пламък оня, когото си видял. Момчето ще да е на година, а аз съм по-стар от майка му. Пламък ли се казва наистина момъкът, когото познаваш?

— Пламък му е името и той е наистина на година. Но в нашата земя момче на година е по-едро и по-силно, отколкото е момък на

двадесет години у вас. Ние растем бърже и мудро стареем. Живеем по хилядо години, па и по повече.

— Ами умирате ли?

— Умираме, разбира се, но не умираме от болести, а от умората да носим остарялото си тяло.

— Вашата работа е лесна — казал дърварят, — а пък ние тук се мъчим, боледуваме, страдаме... Един умира тъкмо когато му се най-много живее, а другиму идва до гуша от тегло, но умирашката го отминава...

Както се разговаряли, стигнали до хижата. Сребърният княз казал защо е дошъл.

Зорница се зарадвала много, като чула, че я искат, но майка ѝ се натъжила.

— Само една дъщеря ми остана — рекла тя на гостенина, — а ти си дошъл да ме разделиш и с нея. Сгодете се, както правим ние тук, па ми я остави поне месец-два да ѝ се порадвам.

— Не може — казал князът. — Такъв е нашият закон: дадат ли си дума момък и мома, веднага се оженват. Няма по нас годеж. Ако ми дадете Зорница, ей сега ще я отведа в Самодивската земя.

Майката склонила: коя майка не желае доброто на чедото си?

Сребърният княз качил Зорница на белия кон и се изгубил с нея.

А там, където чакал конят, намерили купчина елмази, които светели като звезди.

* * *

Майка и син останали да живеят сами в горската хижа.

Вдовицата се вече състарילה. Тя не пускала момъка да отива за дърва: искало ѝ се край нея да има винаги човек. Само в пазарен ден синът отивал до града, за да накупи, каквото трябва.

Скръбно се живееело в гората, където рядко минавал човек. Па и да мине някой, не се спирал.

Глухо било и в колибата: не се чувал вече звънливият глас на Зорница.

Понякога момъкът казвал на майка си:

— Иде ми, мамо, да тръгна по света — да диря Самодивската земя. Много ми се иска да видя как живеят сестрите ми и да ти донеса много здраве от тях.

— Ах, синко, не приказвай такива думи! — казвала вдовицата — Ще умра от скръб, ако ме оставиш и ти. Отделиш ли се от мене, няма вече да ме видиш жива.

Но дърварят се шегувал.

Той и не помислял да остави майка си самичка в гората, за да търси Самодивската земя.

* * *

Една заран към зори на вратата на колибата потропал някой.
Момъкът станал да отвори.

Пред хижата се бил спрял човек на кон. Ездачът бил стар, с побеляла коса и брада до пояс.

Той поздравил момъка и казал, че иде от Самодивската земя.

— Влез в колибата, дядо! — рекъл момъкът. — Мама ще се зарадва, като те види.

Старецът влязъл.

— Аз съм баща на сребърния княз — казал той. — Моят син се ожени за Зорница. Тя доби момиче и го нарекоха Росица. Момиченцето е много хубаво. Всички са живи и здрави. И на вас пращат много здраве. Недейте тъгува по Зорница: тя е от честита, по-честита. И сестра ѝ е добре. И тя ви поздравява.

Като поговорили още малко, конникът изчезнал.

И тоя път на мястото на коня останала купчина елмази.

Но вдовицата не се зарадвала на тоя подарък. На нея ѝ се искало да види дъщерите и внучетата си. Ала къде да ги търси? Кой би могъл да ѝ каже къде е Самодивската земя?

* * *

Един ден момъкът излязъл из гората по лов.
Завалял силен дъжд.

Ловецът се подслонил в една пещера.

Дъждът преминал.

Изгряло слънце.

Момъкът си тръгнал.

Но когато излязъл от пещерата, видял, че на небето свети хубава седмоцветна дъга. Той се спрял да я погледа. И както се бил прехласнал, казал си тихо:

— Какво хубаво нещо! Няма нищо по-хубаво от дъгата! Но ето че зад него се чул глас — звънлив и сладък като славейова песен.

Гласът казал:

— Който не е видял мене, не знае що е хубост.

Обърнал се ловецът да види чий е тоя глас. Но не видял никого. Само чул шум от стъпкани сухи листа, сякаш невидими нозе тичат по пътеката.

Момъкът се върнал в колибата и разказал на майка си тая случка. Бабата се засмяла и му рекла:

— Тъй ти се е сторило, синко.

* * *

Друг път дърварят се залутал в най-гъстото място на гората.

Било надвечер преди заник слънце.

Той седнал да се отмори под един водопад.

Лъчите падали напреки към водните струи, които се разбивали на капки в скалите. Миришело на здравец. Прохладата била толкова приятна и шумът на водопада тъй унасял човека, че на момъка се поискало да си дремне, както бил седнал на камъка.

Но ето, че се извила отново седмоцветна дъга, тоя път двойна, тъкмо там, дето падала водата.

Дърварят пак не можал да си съдържа радостта.

* * *

— Ей че хубаво нещо! — извикал той. — Не съм виждал нищо по-хубаво от това.

Току-що изрекъл тия думи, и зад него се чул отново сладкият напевен глас:

— Само когато видиш мене, момко, ще разбереш какво е хубост.

Скочил дърварят и се обърнал, но и тоя път не видял никого. Чул само смях във въздуха и звук на стъпки, които тичат надолу, по каменливата пътека.

Това го зачудило много, но той не казал на майка си — да не би пак да му се присмее.

* * *

Оттогава момъкът не се свъртал вкъщи.

Нещо го теглело все към гората, където бил чул вече два пъти оня омаен глас. Искало му се пак да го чуе. Но гласът не се обаждал.

Майката поглеждала скръбно сина си, колчем го види, че се готви да излиза, и го запитвала:

— Пак ли в гората, синко?

— Че къде да вървя другаде, мамо? Ако стоя все тука, ще ти омръзна. Не се грижи: скоро ще се върна!

Сърцето на вдовицата се свивало, сякаш някой й казвал, че с момъка ще стане нещо страшно.

И то станало.

* * *

Един ден ловецът се покатерил по скалите — да гони диви кози.

Пътеката била тясна и плъзгава: отскоро било валяло. Той се изкачил близо до върха и залегнал зад канарата — да дебне козите.

По едно време те се показали горе, над него.

Момъкът се прицелил, но не сполучил да удари коза.

Той понечил да се премести зад друга канара, но както се бил снишил и се промъквал към скалата — кракът му се подхлъзнал и момъкът се търкулнал в пропастта.

Дето паднал, там си и останал.

Нямало наоколо никого, да му помогне.

Той лежал в несвяст със счупени ръце и нозе.
Мръкнало се.
Момъкът си не отварял очите.

* * *

В това време майка му седяла в колибата и го чакала.
Когато се смрачило, тя почнала да се безпокои: никога син ѝ не бил закъснявал толкова.

Излязла на пътеката, по която бил заминал през деня, и почнала да го вика. Но никой не ѝ се обадил.

Отишла в гората, стигнала под скалите. И там викала сина си, но и оттам не чула глас да ѝ отговори.

Разплакала се вдовицата и се върнала в колибата; не знаела вече къде да търси сина си.

Свила се до огнището — да го чака.

Минало ѝ през ума, че може да е отишъл в града, без да ѝ се обади.

Ако е в града, може и да закъснее.

Ще го почака.

* * *

Както седяла край огъня, бабичката задрямала.

И видяла сън.

Върви тя по пътеката — да търси момъка.

Върви и знае, че ще го намери някъде към скалистия връх. Никой не ѝ е казал, че син ѝ е там, но тя знае: там е той, под върха.

Възлиза по стръмнината и се чуди откъде се е взела у нея тая сила — да се изкачва, без да се уморява.

Преваля една стръмнина и отведнъж вижда момъка, легнал под високата камениста урва.

Лежи той и си не отваря очите.

А тя почва да го буди.

— Стани, синко! — му казва тя. — Стани, че ще се простудиш! Хайде да си вървим в колибата!

Но момъкът я не чува. Той дори не се помръдва. Лежи и спи дълбоко, много дълбоко.

Тогава иззад скалите излиза мома: много хубава, русокоса, синеока, с дрехи седмоцветни като небесна дъга. Дрехите ѝ светят и хвърлят искри; те са от тънка коприна.

Момата се усмихва и казва кротко на бабичката:

— Не го буди! Остави го да се наспи! Той ще ми бъде мъж — твоят син. Отдавна ме търси той. Аз ще го събудя, като се наспи, и ще го заведа в Самодивската земя. Там са дворците и кулите ми. Там ще живее син ти с мене. Подир година и тебе ще отведем да живееш при нас.

* * *

При тия думи бабичката се пробудила.

Огънят бил угаснал. В колибата било студено.

Тя стъкнала отново огън и седнала да чака сина си.

Нощта изтекла, а момъкът се не върнал.

Тогава бабичката разбрала, че сънят не я е излъгал.

— Син ми е загинал — викнала тя и се разплакала. — Сега разбрах къде е тая Самодивска земя: тя е там, дето отива човек, след като умре. Няма връщане оттам. Ах, клетият ми син! Ах, доброто ми момче!

* * *

Щом се съмнало, бабичката с плач се затекла до града, повикала хора и ги помолила да потърсят сина ѝ под скалите, дето го била видяла насън, че лежи.

Цял ден обикаляли мъжете по ония места, но не могли да намерят ловеца. Само оръжието му намерили и го дали на майката.

Тя се разплакала и рекла:

— Разбрах аз още тогава, че той излиза и няма да се върне. Самодива го е отвлякла. Тя ми се яви насън и ми каза, че след година и мене ще отнесе при момчето. Защо да живея още година? Нека ей сега дойде да ми вземе душата, да се не мъча. Сама останах на света — без чедо. Когато умра, не ще има кой да ми склопи очите.

* * *

Но ловецът не бил умрял.

Както лежел в несвяст, към полунощ дошла същата мома, която бабичката видяла насън. Тя била наистина самодива. Навела се над момъка и му духнала в лицето.

Изведнъж той си отворил очите и я загледал.

В нощната мрачина момата светела като месец. И дрехите ѝ светели, сякаш са изтъкани от звездна коприна.

— Стани! — рекла самодивата на ловеца. — Ти си вече здрав. Ела с мене! Аз ще те отведа в Самодивската земя. Не съм ли хубава? Не съм ли най-хубавата на света?

Момъкът бил още в някакъв унес. Той станал.

И тогава усетил в жилите си прясна кръв, а в тялото си голяма сила, каквато нямал дотогава.

Но той не помнел нищо от миналото: нито майка си, нито защо е отишъл на това място, нито, че е паднал и е лежал в несвяст.

Тръгнал след момата.

Когато стигнали до една стръмна черна скала, самодивата плеснала с ръце. Скалата се отворила. Вътре светнало. Явила се златна колесница, в която били впрегнати крилати коне.

Момата и момъкът се качили и колесницата полетяла. Тя се движела толкова бързо, че след малко се озовали в Самодивската земя.

* * *

Когато стигнали до дворците на самодивата, наизлезли да ги посрещнат хиляди прислужници и царедворци, все богато облечени.

Те всички се поклонили на самодивата, прострели си ръцете нагоре и викнали в един глас:

— Добре дошла, княгиньо Зунице!

Гласовете на посрещачите били звънки и приятни като музика. Когато ловецът слязъл от колесницата, самодивата казала на придворните:

— Тоя мъж е мой съпруг. Името му е Блясък. Той ще бъде занапред ваш княз.

Всички се поклонили на ловеца, прострели си отново ръцете в знак на вярност и се наредили след колесницата.

Златните врата на двореца се отворили и колесницата влязла в двора, посипан с елмазен пясък. По кичестите дървета, които заграждали главната пътека, се били накачили усмихнати джуджета — да гледат как ще мине самодивата със своя съпруг. Те били топчести като портокали.

* * *

Като станал княз, Блясък не помнел нищо от онова, що се било случило с него, когато бил на човешката земя. Сякаш се бил родил отново.

И Самодивската земя била съвсем друга — не като нашата. Хубостите ѝ не можели да се разкажат на човешки език.

Там всички камъни и скали били бляскави и прозрачни като елмази. Тамошната мед била като нашето злато, а желязото на оная земя приличало на нашата платина. Там имало и много други богатства, каквито ние не знаем. Тамошните цветя приличали на пеперуди. Дървесата пеели и приказвали. Животните били кротки; нямало люти зверове. Самият въздух бил пъстър и бляскав. На небето светели много едри звезди, каквито ние не сме виждали.

И населниците на Самодивската земя не приличали на хората. В онова царство не знаели що е болест, бедност или злочестина. Никой не бил чувал плач или охкане. Там всички били щастливи дори и когато не са князе.

Блясък се срещал често с другите князе и княгини, но не познавал никого от тях. Той не познавал нито сестрите си, нито своите

зетъове, нито бащите и чедата им.

А те го знаели и познавали, но си мълчели.

* * *

Един ден царят давал угощение на князете и княгините в градината на своя дворец, който се намирал навръх най-високата планина.

Събрали се всички — и стари, и млади — със семействата си. Там били, разбира се, Блясък и Зуница, Вечерница с мъжа си и със сина си Пламък, Зорница с дъщеря си Росица и със своя съпруг, както и най-близките им сродници.

Когато всички се развеселили, царят почнал да задава на гостите гатанки.

Той рекъл:

— Има на едно място сухо дърво. То имаше три клона: два гладки и един възловат. Двама ловци минаха и всеки откърти по един гладък клон. Занесе го в градината си и го посади. И двата клона родиха плодове: единият — круша, а другият — ябълка. Светкавица падна, та откърши третия клон — възловатия — и го отнесе на небето. Посади го там и порасна златно дърво. А онова дърво — на земята — почна да съхне, защото нямаше клони. Познайте сега: къде е това дърво и какво ще стане с него?

Всички се замислили.

Мъжът на Вечерница се обадил и рекъл:

— Не знам къде е дървото, господарю, но щом казваш, че е сухо — или дървари ще го отсекат, или ще изгние на корена, като го наводният дъждове.

Като чул думата „дървари“, княз Блясък се замислил.

Нещо му се обърнало в душата.

Сторило му се като насъне, че е живял някога другаде, в сред далечна гора, и сам е бил дървар. Но нищо повече не можал да си припомни. Па и това, що си спомнил, му се струвало, че е някогашна присъница.

Сетне се обадил съпругът на Зорница.

Той казал:

— Това дърво, господарю, си е изживяло живота. Само за едно го бива: да си върже някой дървар за него магарето, когато го товари с дърва. За какво друго би могло да послужи?

При тия думи Блясък се замислил отново.

Той си спомнил, че невям е сънувал да е отивал някога с магаренце за дърва в гората и с него са вървели две момиченца, негови сестри, и един старец, техен баща. Но и тоя път не можал да си спомни къде се намира гората.

След това се заобаждали един подир друг останалите гости — князете и княгините. Един казал, че сухото дърво ще бъде разядено от червеи, друг — че на него ще си свие гнездо кукумявка, трети — че гръм ще го изгори.

Най-после заговорила княгиня Зуница.

Тя рекла:

— Знам това дърво, господарю. Ти чу какво казаха двамата ловци. Сега пък аз да кажа. Аз откъртих третия клон — възловатия, но обещах да пренеса цялото дърво там, дето е клонът. Когато дойде време, ще го пренеса. Но сега е още рано.

Царят се усмихнал. Той разбрал какво иска да каже княгинята, но другите не разбрали.

Един от по-старите се обадил:

— Нищо не разбираме, княгиньо, от твоите думи. Господарят ясно зададе гатанката — и ти трябва ясно да я разгатнеш, та всички да проумеят.

Тогава Зуница казала:

— Това дърво е вдовицата, която живее на човешката земя, в сред гъста гора. Двата гладки клона са двете ѝ дъщери.

— Зорница и Вечерница, които се задомиха в нашето царство. Ловците са двамата князе, които се ожениха за тях. Възловатият клон е синът на вдовицата — Блясък, когото аз спасих от смърт и доведох тук. Ако беше останал на човешката земя, той нямаше да се съживи и майка му щеше да умре от скръб по него. Но аз ѝ обещах да я доведа при сина ѝ. Когато дойде време, ще си устоя на думата.

Като чул тия думи, Блясък си припомнил всичко: и своята майка, и колибата, и дните на бедността, и тежката дърварска работа, и двамата князе, и дъгата, и гласа, и падането от високата скала...

Той познал сестрите си и им се усмихнал.

* * *

От тоя ден Блясък почнал да мисли все повече и повече за старата си майка.

Тя тъжи още по него в далечната гора. Бабицката е остаряла съвсем. Може и болна да лежи.

Тежки грижи са я нападнали. Дали има поне кой да ѝ подаде чаша вода?

Веднъж Блясък казал на самодивата:

— Макар и да живея в Самодивската земя, аз съм човек — и сърцето ми е човешко. Много ми се иска да видя майка си. Нали ти си обещала да я доведеш? Кога ще я видя?

А Зуница му отговорила:

— Когато ни се роди син, тогава ще доведе майка ти. Почакай дотогава! Не е много време. Не бързай!

Но Блясък не можел да търпи. Той рекъл:

— Сам ще отида да я доведе. Ще кажа да впрегнат колесницата или ще яхна кон.

— Ти мъчно ще отидеш там — възразила кротко самодивата. — Между човешката земя и нашата има дълбока пропаст. За да я прескочат самодивски коне — и те трябва да те слушат, па и ти трябва да умееш да ги управляваш. Ако не съм с тебе аз, няма да те слушат нашите коне: те още не те познават. Почакай! Както ти казах, двама ще отидем при майка ти.

* * *

Но човешкото сърце на Блясък копнее по майката.

Той отишъл при зетя си, мъжа на Вечерница.

Разказал му всичко и му поискал кон — да го пренесе на човешката земя.

Зет му рекъл:

— Конне имам и за тебе, и за себе си. Щом искаш, да ти дам. Но никой от тях няма да те слуша: те слушат само баща ми и мене. Друг

не ги е яздил, затова и другиго не слушат. Па има и още нещо: ти не знаеш пътя ни натам, ни насам. Как ще отидеш и как ще се върнеш?

На Блясък му станало много мъчно.

Отишъл той при другия си зет — съпруга на Зорница.

И на него казал същото, но и от него чул пак такъв отговор.

— Опасни са самодивските коне — рекъл князът. — Не се покоряват никому освен на господаря си. Могат да пребият човека. Па и къде ще вървиш, като не знаеш пътя? Конят ще те хвърли в пропастта, дето дели тази земя от оная, и тогава никой не ще може да те намери. Добре ти е казала Зуница: почакай, тя ще те отведе!

* * *

Блясък се върнал отчаян в своите дворци.

Отново се замислил той.

Най-сетне намерил главния коняр — един старец здравеняк, който умее да укротява и най-буйни коне.

Казал му, че ще го направи висок царедворец, ако му даде кон — да го пренесе на човешката земя.

Конярят си хванал брадата и почнал да мисли.

Най-сетне рекъл:

— Коня дал Господ, господарю. Имаме много коне. От яки — по-яки и от хубави — по-хубави. Всеки от тях би те отнесъл, където му кажеш. Ала що да направим, като не знаеш пътя към човешката земя? И аз го не знам. Никога не съм отивал там. Откак съм се родил, все по Самодивската земя яздя. Но нещо друго измислих. Ще ти дам сребърното огледало и златния камшик. Те ще ти помогнат. Като погледнеш в огледалото, ще видиш пътя към оная земя, дето искаш да отидеш. По тоя път ще управляваш коня. Само едно запомни: трябва да яхнеш коня с лице към опашката, а не към главата; инак не ще виждаш пътя. Когато конят се запре или се запъне, ще го удариш с камшика — и той ще тръгне отново.

— Добре — казал Блясък. — Доведи ми кон!

— Ей сега — рекъл конярят. — Но още едно помни: не бива да даваш на коня ни сладка вода, ни горчица. Инак ще умре.

— Добре, добре — казал князът. — Доведи ми по-скоро коня, че бързам!

* * *

Желанието на Блясък да види майка си било толкова силно, че той не се запитал с каква вода ще пои коня, щом не пие ни сладка, ни горчива.

Той грабнал огледалото и камшика, яхнал коня с гръб към главата му и потеглил, дори без да се обади на жена си.

Конят полетял като вятър, както летят самодивските коне. Стигнал до голямата пропаст, която дели Самодивската земя от човешката.

Там се спрял.

Князът го ударил с камшика. Конят прескочил пропастта, но отвъд нея се запрял отново.

Блясък го шибнал втори път. Жребецът все стоял като закован на земята.

Когато князът го ударил още по-силно, животното рекло:

— Напой ме: ожаднях, господарю! Жаден кон не върви.

Озърнал се ездачът наоколо — никъде не видял вода.

Погледнал в сребърното огледало — и съзрял надалек извор. Насочил жребеца натам. Когато стигнали до извора, конят се навел, опитал водата, но не пил.

— Пий! — рекъл му князът. — Пий! Нали си жаден?

А конят поклатил шава, па казал:

— Не е за мене тая вода, господарю. Не пие самодивски кон от нея. Тя е сладка — човешка вода е. Ще умра от нея. Друга ми намери!

Ездачът подкарал коня — да му търси друга вода. Видял в огледалото път, който водел към много голяма вода. Препуснал коня право натам. Жребецът тичал, тичал — стигнал до морето.

— Пий! — рекъл князът, — Напий се, па да бързаме към гората, че ни чака дълъг път!

Конят се навел отново да пие, но пак поклатил шава.

— Защо не пиеш? — запитал Блясък. — Тая вода е морска. А морската вода не е сладка.

— Не е за мене и тая вода — отвърнал жребецът. — Тя е горчива: ще ме отрови. Не ща я. Друга ми намери, ако ме жалиш!

Спрял се конят на брега — не мръдва. Иска вода. От жажда не може да пристъпи. Цвили, рита. Много е прежаднял.

Князът слязъл.

Гледа го и му се къса сърцето от жал.

Къде да му намери вода — ни сладка, ни горчива? А грозно е да гледаш такъв хубав кон, че умира от жажда.

Блясък прегърнал главата на добичето, почнал да го гали и се разплакал. Едри сълзи потекли от очите му.

Конят погледнал господаря си и почнал да ближе сълзите му.

— Тая вода е тъкмо като за мене — рекъл. — Не е ни сладка, ни горчива. Солена е. Голяма сила ми дава тя. Хайде, стига: напих се. Качи се — да те нося!

Блясък се яхнал отново на жребеца.

Полетял оня кон — като буря зафучал. Отдето мине, всичко чупи. Канари прескача — нищо му не става. Морета прехвърква като някоя птица.

* * *

Стигнали най-послед в гората, дето се бил родил Блясък.

Слязъл той от коня и се запътил към колибата.

Всичко му се видяло черно, тъмно, мъртво.

Земното слънце приличало на свещица.

Дървесата изглеждали като сламки, а скалите — като дребни камъни.

И навред било мрачно, студено, скръбно.

Нима тук се е родил той?

Мигар в тая студена тъмница е прекарал двадесет години?

Идело му веднага да се метне на коня и да се върне в Самодивската земя.

Но Блясък си спомнил за майка си.

Къде е колибата?

Дълго обикалял той, докле я намери.

Най-сетне я съзрял.

Но родната му хижа му се видяла гнила и схлупена като купчина тор.

Той влязъл в колибата, без да почука.

Посрещнало го бледно и сухо момиче: то прислужвало на бабичката.

А тя лежела на одъра — болна, изнемощяла, само кожа и кости.

Погледнал я Блясък: не можал да я познае. Но когато срещнал погледа ѝ, видял, че тия очи са очите на майка му.

Като го видяла, болната извикала от радост:

— Син ми! Момчето ми! Откъде идеш, синко?

И се надигнала да го прегърне.

Блясък се навел и стиснал бабичката в прегръдките си.

* * *

Дълго си приказвали те — майка и син, — защото имало да си кажат много нещо.

Тя му разказала за своите патила, а той — за Самодивска земя с нейните чудесии, за Вечерница и Зорница, за децата им, за своята добра, хубава и вярна жена, за своето княжество и най-сетне за своя кон, който пие само сълзи. Той казал на майка си:

— Стани да те отнеса там, в нашето царство! Зуница ще те излекува веднага. Там е много хубаво. Никъде не е тъй хубаво, както там. Слънцето е голямо. То свети постоянно: няма никога нощ. И колкото да грее, не изсушава ни тревата, ни цветята, ни листата на дървесата. Там няма ни студ, ни горещина, ни болест. Всички са здрави и силни, винаги засмени. Не съм чул никого да заплаче, ни да каже някому лоша дума, ни да прокълне някого. А тука, на човешката земя, е много тъмно и страшно студено. Ако постоя още малко, ще измръзна.

— Може, синко, и така да е — рекла бабичката. — Но мене, ако питаш, тук ми е добре. Тук съм се родила, тук съм родила и вас, тук съм ви отгледала, тук съм погребала и баща ви: все в тая студена и черна земя. Не мога да вървя другаде. Па и болна съм, синко: нали ме виждаш? По пътя ще умра. Далечен път е, както разправяш ти. Остави ме да си умра тук!

Но синът ѝ не дал и да издума.

Той я качил на коня, яхнал го и потеглили.

Жребецът знаел вече пътя. На връщане той вървял по-бързо, отколкото на отиване. Стигнали скоро в Самодивската земя. Показали се отдалек и дворците на княгиня Зуница.

* * *

Самодивата се досетила, че мъж ѝ е заминал да доведе майка си, но го не укорила, че не ѝ се е обадил.

Посрещнала го весела, с усмихнато лице.

Само когато влезли в двореца, извикала го насаме и му казала тихо:

— Знам, че я обичаш: майка ти е. Но ти прибърза, не ме послуша. Преди време доведе бабичката: тя ще умре.

И наистина, когато майката се видяла с дъщерите си, които дошли да я посетят, от голяма радост ѝ призляло и тя умряла.

Но самодивата Зуница я превърнала на бистра река — и тая река потекла край двореца, по зелените ливади.

Тя тече и сега там.

От нея пият самодивските коне, които не обичат ни сладка вода, ни горчица.

Водата на тая река е солена, а майчините сълзи не са отровни; те дават сила, защото са сълзи на обич.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.